

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus
Tractatus de Prædestinatione, de Trinitate, de Angelis, & de homine

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniæ Agrippinæ, 1671

Art. IV [i.e. I]. An, & quot modis, Angelus possit moveri localiter?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77146](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77146)

ARTICULUS IV.

An, & quot modis, Angelus possit moveri localiter?

Deo primo, Angelos posse moveri localiter, seu de uno loco transire in alium: quatenus talis motus, per comparationem ad corporalia, sit tantum æquivoce motus.

Prima pars hujus conclusionis est contra Henricum & Durandum, qui ex opposito fundamēto negant: Angelos posse moveri localiter: Henricus quidem, quia existimavit Angelos non esse in loco; Durandus verò, quia putavit illos esse ubique: quæ duo fundamenta supra à nobis impugnata sunt. Unde hæc pars nostræ conclusionis manifestè ex variis Scripturæ locis, quibus asseritur Angelos descendere de cælo, vel Marti. 28. Angelus autem Domini descendit de cælo; ut in cælum ascendere, ut Judicum 13. Cum ascenderet summa altaris in cælum, Angelus Domini pariter in summa ascendit: Luca 2. Discesserunt Angeli à pastoribus in cælum. Item Job. 1. Sathan ait: Circumviam, & perambulavi eam. Et Tobia 5. Raphael Angelus dixit: Omnia visum a ejus frequenter ambulavit.

Ratio etiam suffragatur: Cum enim Angeli intellectu & voluntate præditi sint, possunt cogitare & appetere præsentiam in aliquo loco, vel absentiam ab illo; Sed frustra naturam talem appetitum eis tribueret, si potentiam loco motivam, quæ ad illa loca possent accedere, vel ab eis recedere, denegaret: Ergo Angeli possunt moveri localiter, seu de uno loco transire in alium.

Secunda pars conclusionis, quam negant Recentiores, expressè docetur à D. Thoma hic art. 1. ubi ait: Sicut esse in loco, æquivoce convenit corpori & Angelo, in actum & moveri secundum locum. Et in 1. dist. 37. quæst. 4. art. 1. Quia, inquit, moveri in loco, sequitur ad esse in loco, idè eodem modo convenit Angelo moveri in loco, sicut esse in loco; & utrumque est æquivoce respectu corporalis sui.

Confirmatur: Motus localis proprie dictus, qualis est in rebus corporeis, est actus existentis in potentia, ac proinde actus imperfecti: talem autem non esse motum Angeli docet idem S. Doctor citatus hic in resp. ad 2. dicens: Motus qui est secundum applicationem virtutis, est existentis in actu: quæ virtus rei est secundum quod actu est. Item motus localis in rebus corporeis habet pro terminò modum aliquem ubicationis, pertinentem ad prædicamentum ubi, non autem in Angelis; cum ubi Angelicum non sit realiter distinctum ab operatione Angeli, per quam existit in loco ut dispositione præcedenti ostensum est: Ergo motus Angeli, comparativè ad motum corporeum, est tantum æquivoce motus.

Dico secundò: Angeli possunt moveri localiter motu per se, & motu per accidens.

Prima pars est certa, quia Angelus potest operari successivè in diversis corporibus immotis, aut in diversis ejusdem corporis immoti partibus: tunc autem Angelus moveretur localiter, quando quidem fieret præsens successivè diversis locis; & non moveretur per accidens, quia supponitur nihil aliud moveri, sed corpus, in quo successivè operatur, manere immotum: Ergo moveretur per se.

Tom. II.

A Secunda vero pars suadetur: Aliquid moveri per accidens, est moveri ad motum alterius cui conjungitur; sive hæc conjunctio sit per modum quo forma substantialis aut accidentalis unitur subjecto; sive ut agens unitur passivo; sive ut sacramentaliter contentum sacramentaliter continenti, qui modus est proprius corporis Christi sub speciebus sacramentalibus: sed Angelus potest uniri corpori, saltem ut agens passivo, & motor mobili, & ad motum illius moveri: Ergo motu per accidens moveri potest: sicut anima per accidens movetur, ad motum corporis; & corpus Christi in Eucharistia, ad motum specierum. Unde S. Thomas supra quæst. 71. art. 3. ad 3. Angeli movetur per accidens, motu hujusmodi corporibus (scilicet quæ assumunt) cum sint in eis, sicut motores in mobilibus, & ita sint hic quod non alibi: quod de Deo dici non potest. Unde licet Deus non moveatur, motus huiusmodi est, qui ubique est: Angeli tamen moveantur per accidens, ad motum corporum assumptorum.

Dices: Impossibile est, aliquid moveri localiter, nisi mutet locum: Sed Angelus existens in corpore quod movetur, non mutat locum: Ergo non movetur etiam per accidens. Major patet, Minor probatur. Angelus est in loco per operationem: Sed non operatur in alio loco, quam in prædicto corpore: Ergo non mutat locum.

Respondeo distinguendo Majorem, nisi mutet locum, vel per se, vel per accidens, concedo Majorem: per se semper, nego Majorem. Similiter distinguo Minorem: Angelus existens in corpore quod movetur non mutat locum per se, concedo Minorem: per accidens, nego Minorem. Ad cuius probationem dico, quod licet operatio sit Angeli ratio existendi per se in loco, ratio tamen alicubi existendi tantum per accidens, non est operatio ipsius, sed motus localis corporis in quo existit & operatur: subindeque ratione talis motus, non vero alicujus operationis de novo productæ, dicitur Angelus moveri per accidens. Si autem licet informatio sit ratio formalis per quam anima existit in corpore, tamen illa per accidens moveri dicatur, non requiritur quod aliud corpus de novo informet, sed sufficit quod corpus in quo existit & cui per modum formæ conjungitur, moveatur localiter.

Dices rursum: Si Angelus moveretur per accidens ad motum corporis in quo existit, sequeretur illi posse simul moveri & quiescere, nec non duobus motibus contrariis, qualis est motus sursum & motus deorsum, simul moveri: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud, Sequela majoris patet, in casu, quo unus Angelus existeret in duobus lapidibus, tanquam in loco æquato, & unus ex illis moveretur, altero remanente immoto; vel in casu quo unus sursum, & alius deorsum moveretur.

Respondeo primò, negando sequela Majoris: nam ut ait D. Thomas in 1. dist. 37. quæst. 4. art. 1. ad 4. Nihil movetur per accidens, moto eo in quo est, nisi definitivè sit in eo, ita quod non in alio: sic anima movetur per accidens, moto toto corpore, & non movetur a manu tantum. Unde cum in casu proposito Angelus in quo libet illo lapide definitivè non esset, idè nec simul moveretur & quiesceret, nec motibus contrariis per accidens moveretur: sicut anima non simul movetur & quiescit, quando immoto pede brachium movetur; nec motibus contrariis per accidens movetur; ex eo quod unum brachium sursum, & aliud deorsum moveatur.

Secundò responderi potest, datà Majori, negando Minorem: nullam enim est in convenientiæ, quod eadem res per accidens, & secundum quid,

Y y simul

simul moveatur & quiescat, aut duobus motibus contrarijs moveatur, ut patet in corpore Christi existente in Eucharistia, quod moveatur per acci-

11. Dico tertio: Motus localis Angeli, quo per se moveatur, consistit in diversis contactibus quantitatis virtutis, quibus sine intermedia quiete tangit successivè diversa corpora; sive in diversis operationibus circa diversa loca absque prædicta quiete.

Est contra Recentiores, qui docent prædictum motum Angeli consistere vel in continua acquisitione existentia in alia, atque alia parte spatij, vel in variatione modi ubicationis, aut unionis ad corpora, per quem volunt Angelos per se in loco constitui. Est autem D. Thomas hic art. 1. ubi ait: *Quia Angelus non est in loco, nisi secundum contactum virtutis, ut dictum est, necesse est, quòd motus Angeli in loco nihil aliud sit, quam diversi contactus diversorum locorum successivè, & non simul.* Et in 1. dist. 87. quæst. 4. art. 1. ubi hæc scribit: *Dicitur Angelus esse in loco, in quantum applicatur loco per operationem; & quia non simul est in diversis locis, idèd successivè alium operationum, per quas in diversis locis esse dicitur, motus ejus vocatur.* Quibus verbis conclusionem nostram & docuit, & probavit: Angelus enim est in loco per operationem virtualiter transeuntè, quæ contactus virtutis appellatur, ut disputatione præcedenti fusè monstravimus: Ergo moveatur loco quatenus variat operationem circa diversa corpora, eaque sine intermedia quiete successivè contingit.

12. Dices: Angelus qui movet primum mobile, manet immobilis localiter, & tamen successivè agit in diversas partes illius: Ergo motus localis Angeli non consistit formaliter in successione aut continuatione operationis ipsius in diversas partes loci corporei.

Respondeo ad motum localem Angeli non sufficere, quòd operetur successivè in diversas partes alicujus corporis, sed requiri necessariò, quòd operetur in diversa loca: illæ autem partes primi mobilis, quas Angelus ejus motor successivè tangit, non sunt diversa loca, sed unus tantum locus formaliter propter eandem determinatam distantiam ad polos, & centrum mundi, in qua tanguntur. Ita D. Thomas supra quæst. 51. art. 3. ad 3. ubi ait: *Angeli moventur per acci-*

13. Dices rursus: Prius, scilicet ordine naturæ, requiritur, quòd Angelus sit præsens tali loco secundum suam substantiam, quàm in eo operetur: Ergo motus localis Angeli, quo fit præsens diversis locis, non consistit in diversis ejus operationibus circa diversa loca. Consequentia patet, Antecedens probatur: Tùm quia approxi-

13. Dices rursus: Prius, scilicet ordine naturæ, requiritur, quòd Angelus sit præsens tali loco secundum suam substantiam, quàm in eo operetur: Ergo motus localis Angeli, quo fit præsens diversis locis, non consistit in diversis ejus operationibus circa diversa loca. Consequentia patet, Antecedens probatur: Tùm quia approxi-

13. Dices rursus: Prius, scilicet ordine naturæ, requiritur, quòd Angelus sit præsens tali loco secundum suam substantiam, quàm in eo operetur: Ergo motus localis Angeli, quo fit præsens diversis locis, non consistit in diversis ejus operationibus circa diversa loca. Consequentia patet, Antecedens probatur: Tùm quia approxi-

operandum simul in diversis locis propter majorem aut minorem illorum distantiam.

Respondeo negando Antecedens. Ad corpus primam probationem dico hæc esse differentiam inter agentia spiritalia & corporea, quòd in istis præsentia agentis ad passum est prior naturæ, quàm operatio; in illis vero è contra operatio est prior præsentia prioritate naturæ. Ratio autem discriminis est, quia agentia corporea agunt per virtutem in quantitate subjèctam, & ab illa dependentem; unde in illis, sicut operatio præsupponit virtutem operativam, ita & à fortiori quantitatem, subindeque contactum quantitativum, qui est ipsius ratio formalis essendi in loco; & ita nihil mirum, si in illis esse in loco sit prius, quàm operari. Ceterum operatio agentium spiritalium non supponit in ipsis aliquem contactum, qui sit proxima ratio essendi in loco, sed ipsa operatio virtualiter transeuntis habet rationem contactus applicativi ad locum; unde illa debet præsentiam Angeli in loco prioritate naturæ antecedere: sicut quia informatio animæ habet rationem contactus virtutis respectu corporis, prius natura est, quòd anima informet corpus, quàm fiat illi præsens. Itaque præsentia Angeli in loco, in quo operatur, est prior modo requiritur, quo requiritur corpus, quòd informat anima, esse organicum; quia licet Angelus per operationem sit præsens loco, sicut per informationem animæ corpus sit organicum, ut docet Philosophi in libris de anima applicatè definitionè animæ à Philosopho traditè.

Ad secundam probationem Antecedens, nego te quelam: nam licet Angelus priusquam operetur non debeat esse in loco, in eo tamen est per operationem; quæ cum procedat à virtute Angeli finita, non potest ad omnia se extendere, subindeque limitata est Angeli sphaera ex parte loci. Undè S. Thomas quæst. præcedenti art. 2. ait: *Virtus Angeli quia finita est, non se extendit ad omnia, sed ad aliquid unum determinatum.*

Dico quarto: Motus localis, quo per accidens moveatur Angelus ad motum corporis, in quo localiter existit, in nullo alio consistit, quàm in motu locali inherente tali corpori.

Probat: Sicut motus nobis moventur omnia quæ sunt in nobis, ut ait Philosophus 5. in motu aliquo corpore, in quo localiter existit Angelus, per accidens ipse Angelus moveatur: Ergo licet motus localis, quo anima nostra per accidens moveatur ad motum corporis, quòd informatio in nullo alio consistit, quàm in motu locali inherente ipsi corpori, à quo extrinsecè & per accidens motus denominatur: ita etiam motus localis, quo Angelus per accidens moveri dicitur, nihil aliud esse potest, quàm motus localis inherens ipsi corpori, quòd per se moveatur, & in quo Angelus operatur, à quo etiam secundariò & per accidens denominationem moti recipit.

Confirmatur: motus, quo corpus Christi in Sacramento Eucharistia moveatur ad motum specierum, consistit præcisè in motu locali inherente ejusmodi speciebus: Ergo idem dicitur esse de motu illo, quo moveatur Angelus ad motum corporis, in quo localiter existit: nam ut colligitur ex D. Thoma 3. p. quæst. 76. art. 6. ad 1. Christus in Sacramento Eucharistia eodem modo moveatur (motu scilicet per accidens) quo moveatur Angelus.

Ex his intelliges, Angelum non moveri motu per accidens ad motum corporis, in quo localiter

existit, sicut homo qui vehitur navi, movetur per accidens ad motum ipsius navis. Ratio est, quia (ut docet D. Thomas 3. p. quaest. 76. art. 6. ad 1.) aliter movetur per accidens, & ad motum alterius, ea quae per se possunt esse in loco, sicut corpus, & alter ea, quae per se non possunt esse in loco, sicut forma & spirituales substantiae, quales sunt Angeli: corpora enim per accidens, & ad motum alterius moventur efficienter, ut patet in exemplo adducto hominis, qui vehitur navi, quippe per accidens ad motum navis efficienter movetur, quatenus navis suo motu eum quasi impellit, siquae est causa motus in ipso: At verò Angeli moventur formaliter ipso motu corporis in quo suat, sicut & formae spirituales; nec enim quando homo movetur, causat in anima aliquem motum localem in ipsa receptum, sed motu ipso recepto in homine ea formaliter moveri dicitur. Quo etiam modo moveri dicitur Christus in Sacramento Eucharistiae ad motum specierum.

Ex dictis etiam habes resolutionem cuiusdam difficultatis, quae non parum negotij multis fastidioso videtur, nempe in quo subiecto sit intrinsecus motus Angeli? Dicendum est enim, motum localem, quo Angelus per se movetur, esse inhærens in ipso Angelo, si consideretur secundum illud, quod dicitur in recto; si verò consideretur secundum id, quod connotat in obliquo, recipi in loco corporeo, cui applicatur: motum vero, quo per accidens moveri dicitur esse solum inhærens in eo corpore, ratione cuius movetur.

Prima pars huius resolutionis sequitur ex principiis supra statutis. Nam supra ostendimus, motum localem Angeli, quo per se movetur consistere in diversis eius operationibus circa diversa loca. Sed illae operationes, cum sint formaliter immanentes, intrinsecè in ipso Angelo recipiuntur, cum autem sint virtualiter transeuntes, inferunt passionem & effectum corporeum in loco, cui Angelus applicatur, productum: Ergo motus localis Angeli importat aliquid partim ei intrinsecum, & partim extrinsecum; & est inhærens in ipso Angelo secundum illud, quod dicitur in recto, recipitur verò in loco corporeo secundum id, quod in obliquo importat. Unde falsam existimo Cajetani sententiam asserentis, motum localem Angeli esse in loco simpliciter loquendo, non verò in Angelo; in illo enim subiecto motus esse debet, cui suam effectum formalem comunicat: Sed motus localis comunicat Angelo, non verò loco suum effectum formalem: Ergo debet esse in Angelo, non verò in loco quoad illud quod dicitur in recto. Probatur Minor: Effectus formalis motus localis est relinquere unum locum, & accedere ad alium: Sed hoc tribuitur Angelo, non verò loco, ut patet: Ergo motus localis comunicat Angelo, non verò loco suum effectum formalem.

Alteram verò partem huius resolutionis manifesta est: cum enim motus, quo per accidens Angelus moveri dicitur, nihil aliud sit, quam motus localis ipsius corporis, in quo Angelus localiter existit, prout extrinsecè, & secundariò Angelum denominat motum, ut supra ostendimus, evidens est, motum, quo Angelus movetur per accidens, esse solum inhærens in eo corpore, quod movetur, non verò in ipso Angelo. Sicut motus, quo per accidens Christus movetur in Eucharistia, ratione specierum, non in ipso Christi corpore, sed in speciebus subiectatur; forma enim quae extrinsecè tantum, & secundariò aliquod subiectum denominat, non debet in illo recipi, si-

cut illa, quae effectum formalem primarium, & intrinsecam denominationem ei tribuit. Itaque licet motus quo Angelus per se movetur, illi inhæreat saltem secundum id, quod importat in recto, ut antea exposuimus, non tamen ille, quo extrinsecè tantum & per accidens moveri dicitur.

ARTICULUS II.

Utrum Angelus motu tam continuo, quam discretu moveri possit?

DUplex distingui, vel concipi potest motus localis; unus continuus, & alter discretus. Motus localis continuus, iuxta D. Thomam hic art. 1. dicitur ille, in quo mobile per partes deserit terminum à quo, & per partes acquirit terminum ad quem: discretus verò, in quo è contra mobile deserit totum simul terminum à quo, & acquirit totum simul terminum ad quem. Inquirimus ergo, utrum Angelus hoc duplici modo localiter moveri possit?

§. I.

Prima pars quaestio resolvitur.

Dico primo: Angelus motu continuo moveri potest. Ita communiter docent Theologi cum S. Doctore hic art. 1. contra Gregorium in 2. dist. qu. 6. & Vallesium in lib. de sacra Philosophia cap. 47. ac Hervaeum in 1. dist. 37. qu. 2. ar. 3.

Probatur: Illud mobile movetur motu continuo, quod locum aliquem divisibilem successivè & divisibiliter acquirit: Atqui Angelus, dum movetur, locum aliquem divisibilem successivè, & divisibiliter potest acquirere: Ergo & motu continuo moveri. Major est certa: Per hoc siquidem præcisè motus localis continuus differt à motu discreto, quod per continuum acquiritur successivè & divisibiliter, sive per partes terminus ad quem; per discretum vero totus simul acquiritur. Minor vero probatur: Locum successivè & divisibiliter acquirere quantum sufficit ad continuitatem motus, nihil aliud est, quam mobile sine interruptione sui motus, prius ad propinquiores partes spatij pervenire, quam ad remotiores: Sed hoc præstare potest Angelus, cum enim locus ejus adaequatus sit divisibilis, dum unam partem illius occupat, potest paulatim operationem suam extendere ad reliquas partes illius sine intermedia quiete: Ergo Angelus dum movetur, locum aliquem divisibilem successivè & divisibiliter potest acquirere.

Confirmatur primò: Ideo corpus dicitur motu localiter motu continuo, quia ejus locus est divisibilis, & illum deserit paulatim & per partes sine intermedia quiete, & eodem modo acquirit alium: ita ut quantum deserit per partes de loco habito, tantum acquirat de novo de illo, cui fit praesens: Atqui similiter locus Angeli, saltem adaequatus, est divisibilis, potestque sine intermedia quiete deserere per partes unum ex locis sibi inadaequatis, & eodem modo acquirere alium, ita ut quantum deserit per partes de illo, in quo erat, tantum acquirat de alio novo, in quo se constituit: Ergo potest moveri localiter motu continuo.

Confirmatur ampliùs: Omnes conditiones ad rationem motus continui necessariz reperiri possunt in motu Angeli: Ergo potest motu continuo moveri. Consequentia manifesta est: Antecedens verò ex dicendis §. sequenti patebit.